כל האסורין [לגבי מזבח] אוסרין בכל שהן. אפי׳ נתערבו אחד באלף כולן אסורין למזבח אם אינו ניכר. וכולהו משכחת להו דאינן ניכרין אבל טרפה לא אלא כדמוקים לה במסכת זבחים בפרק כל הזבחים שנתערבו (דף עד:) כגון שנתערבה לרוסת הזאב בנקיבת הקול אי נמי בולד טרפה ואליבא דר״א דאמר לא יקרב: **גמ׳ וקשיא לן.** התם[1] מאי אפי׳ דקאמר דהא קתני כל הזבחים שנתערבו בחטאות הממות דמשמע אחד מן הזבחים נתערב בהרבה חטאות הממות ואפי׳ אחד דהיתר ברבוא דאיסור כולן [2]אימותו ומאי[3] קאמר [4]פשיטא לן דכ״ש דכי הוי איסורא יותר טפי [5](גבי איסור) [6]פשיטא דימותו דהא איסור רובא: **ומשנינן.** התם דהכי קתני כל הזבחים שנתערב בהן אחד מחטאות הממות דמשמע דחדא חטאת נתערבה בזבחים [7]כשהיו הרבה ואפילו אחת דאיסור ברבוא דהיתר כולן ימותו ולא בטיל חד בייייהו ולמה לי למיהדר ולמיתני הכא: **דאפס הוא.** גבי חטאות הממות ושור הנסקל: **דאיסורי הנאה נינהו.** ומשום הכי חשיבי ולא בטלי: **אבל.** הני דמתני׳ רובא ונרבע דמותרין באכילה להדיוט דבהכי עסקינן שרבע או נרבע על פי עד אחד דאינה נסקלת בכך או שהבעלים הודו ומודה בקנס פטור אימא ליבטלו קמ״ל דמתניתין: ובזבחים [עב.] גרסי׳[8] תו ואי אשמועינן הא דתמורה ה״א הכא הוא דלגבוה מאים ומשום הכי לא בטלי וירעו עד שיסתאבו ויאכלם ההדיוט אבל מילתא דלהדיוט נמי אסורה אימא ליבטל קמ״ל התם ימותו דאפי׳ לגבי הדיוט לא בטיל דאי בטיל [9]אימא ירעו עד שיוממו ויפדו ויאכלם הדיוט: **תניא התם בזבחים [עא.] (ברובע) אחד מן הזבחים שנתערב ברובע ונרבע דחולין ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא דמי היפה שבהם ממון.** כלומר ממין אותו קרבן שנתערב בהן אם שלמים היו יביא דמי יפה שבהן שלמים דיד הקדש על העליונה ואם עולה היתה יביא דמי היפה עולה. אלמא שמעי׳ מהתם דלא בטלי ברובא: **חדא בחולין.** מתני׳ דהכא מיירי בנתערבו בהן חולין ואחר כך הקדישן והכא דזבחים מיירי דנתערבו כשהן חולין והכא דזבחים מיירי דנתערבו כשהן קדושים דהתם קתני כל הזבחים: **אבל.** הכא

כל האסורין: אבל הכא דלאו איסורי [הנאה] נינהו אימא ליבטלו ברובא ובפ׳ התערובת (זבחים עא:) קאמר ואי אשמועי׳ הכא ה״א דלהדיוט שריין קמ״ל הך דקתני התם ימותו ואפי׳ להדיוט אסירי: **והרובע** והנרבע. התם בפרק התערובת (שם) משני [10] אי מהתם מי קתני בכמה והכא קתני בכל שהוא והך דהתם אינתרין לאשמועינן [11](והכא משני להו לעולמא): **חורש** בשור וחמור יוכיח שנעבדה בו עבירה ומותר למזבח. כדדרשינן [12] מאלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנתעבדה בהן עבירה: **טול אתה מה שהבאתה.** פרש״י לאו פירכא היא מהאי טעמא הרי שנתעבדה בה עבירה בשני עדים כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו שני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהא ולאי חייב מיתה ואסור לגבוה על פי עד אחד או שרבע דהא ולאי מיתה מנין לך דאסורין לגבוה אי לאו קרא עכ״ל ולא״ת למה לי קל וחומר לרובע ונרבע ע״פ שני עדים [13] תיפוק ליה ממסקה ישראל לקמן (דף כט.) דדרשינן מן המותר לישראל והאי הרי הוא אסור בהנאה וי״ל דאיסורין היכא דשחטו והקריבו קודם שנגמר דינו דמותר בהנאה הוא כדאיתא בפ״ק פרק ארבעה וחמשה (דף מא.) אי נמי יש לפרש טול מה שהבאת [14] הרי שנעבדה בו עבירה בב׳ עדים ואפילו לקל וחומר לא לריכא דבלאו הכי נמי ידע ביה שהוא אסור למזבח:

[1] **כל** [A] **האסורין** לגבי מזבח אוסרין בכל שהן [2] הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד [3] והאתנן [4] ומחיר [5] והכלאים [6] והטרפה [7] ויוצא דופן איזהו מוקצה [8] המוקצה לעבודת כוכבים הוא אסור ומה שעליו מותר ואיזהו [9] הנעבד כל שעובדין אותו הוא ומה שעליו אסור [10] וזה וזה מותר באכילה: **גמ׳** אמר מר אוסרין בכל שהן [11] דלא בטלי ברובא תנינא [12] כל הקדשים שנתערבו בחטאות [13] מתות או בשור הנסקל אפי׳ אחד ברבוא ימותו וקשיא לן [14] מאי קאמר [15] הכי קתני נתערבו בהן מחטאות מתות או שור הנסקל אפילו [16] ברבוא ימותו איצטריך ס״ד אמינא [17] התם הוא דאיסורי הנאה אבל הכא דלאו איסורי הנאה אימא ליבטל ברובא קמ״ל [18] ורובע ונרבע נמי [19] תנינא [20] נתערבו [21] רובע ונרבע ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי [22] יפה שבהן מאותו המין אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב שימי בר אשי [23] אמר לי חדא בחולין וחדא בקדשים וצריכי דאי אשמועינן גבי קדשים משום דמאיסי אבל גבי חולין אימא [24] ליבטלי ובחולין נמי תנינא [25] ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן ליין נסך [26] ועבודת כוכבים [27] וציפרי מצורע [28] ועורות לבובין [29] ושיער נזיר [30] ופטר חמור [31] ובשר בחלב [32] ושור הנסקל [33] ועגלה ערופה [34] וחולין שנשחטו בעזרה [35] [ושעיר המשתלח] הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהן צריכי [A] דאי אשמועינן התם [36] (דאיסורי הנאה דלא בטלי אבל הכא ליבטלי) ואי אשמועינן הכא דלגבוה דמאים אבל להדיוט אימא [37] איסורי הנאה ליבטלו ברובא [B] קמ״ל [38] ורובע ונרבע מגלן דאסירי לגבוה דתנו רבנן [39]1מן הבהמה להוציא רובע ונרבע והלא דין הוא ומה בעל מום שלא [40] נתעבדה בה עבירה פסול לגבי מזבח רובע ונרבע שנעבדה בהן עבירה אינו דין שאסורין לגבי מזבח חורש בשור וחמור יוכיח שנתעבדה בו עבירה ומותר לגבי מזבח מה לחורש בשור וחמור שאין חייבין מיתה תאמר ברובע ונרבע שחייבין מיתה טול לך מה שהבאתה הרי שנתעבדה בהן עבירה בשני עדים נעבדה בהן עבירה על פי עד אחד או על פי הבעלים מנין אמר רבי שמעון אני [41] דן ומה בעל מום שאין [42] התראת שני עדים פוסלתו מאכילה הודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה [43] הרובע ונרבע שהודאת שני עדים פוסלתו מאכילה אינו דין שהודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה ת״ל מן הבהמה להוציא רובע ונרבע והא אתיא מדינא [44] (לא אתיא) אמר

[A] **אבל הכא דלאו איסורי הנאה נינהו אימא ליבטלו ברובא.** כגון מוקצה דלא בטלי בחולין אמאי איצטריך למיתני התם הוה אמינא דתנן אלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך ובעבודה זרה ועורות לבובין דלא בטלי בחולין. אי מההיא הוה אמינא הני מילי איסור׳ לחודיהו דאסורין בהנאה כגון אלו דכולהו אסורין דאינן אסור בהנאה כגון אתנן ומחיר והכלאים והטרפה כי נתערבו בחולין אימא ליבטלו להכי איצטריך מתניתין דלא: ומאי שנא לענין אי איערוב בקדשים הא מתני׳ ומתני׳ דכל הזבחים שנתערבו בהן כו׳ קתני התם נמי טרפה בהדייהו דאסור באכילה דתני איסור הנאה ואיסור אכילה בהדי הדדי דמוקצה ונעבד היינו איסורי הנאה וטרפה לא אסירא בהנאה אלא באכילה ותני להו בהדדי: ותערובת דחולין אפסק ותני איסורי הנאה לחוד. כגון יין נסך וע״ז ועורות לבובין: ואיסור אכילה לחוד. [1] קתני סיפא ואלו אסורי׳ באכילה ומותר בהנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו כו׳ היינו טעמא דכי קאי במסכ׳ ע״ז משום דבעי לפרושי איסור׳ דיין נסך פריש גבי איסור דדמיין ליה כי קאי במתניתין כיון דבעי לפרושי מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר דאסור לגבי מזבח מפרש נמי כל דאסור לגבי מזבח אפי׳ איסור כו׳: **טול לך מה שהבאתה.** כלומר טול לך תשובה מראייה שהבאתה: **הרי שנעבדה בהן עבירה בשני עדים.** כלומר הרי מדין זה למדנו שנעבדה בהן עבירה בשני עדים. רובע ונרבע בעד א׳ לא למדנו להכי איצטריך מן הבהמה למעוטינהו: **רא״ר (שמעון) [שמעון] אני אדוננו דרובע ונרבע בעד אחד מדין ק״ו ומה בעל מום כו׳ הודאת עד אחד פוסלין מהקרבה.** כדאמרן בפרק כל פסולי המוקדשין נאמן ישראל לומר בכור זה נתתי לכהן במומו: **רובע ונרבע.** ב׳ עדים פוסלין מאכילה דחייב מיתה הוא אינו דין שהעד עד אחד פוסל מהקרבה ת״ל מן הבהמה: **הא אתיא מדינא.** כדאמר ר׳ ישמעאל דמצי יליף מדינא:

---

[1] כלומרא ל״ע דאמתי לא מפרש רבינו דהתוקימתא דהש״ס בזבחים עד ע״ב והוכא כרש״י כאן, והא דלא אמר הגמ׳ כדפירש רבינו ז״ל דל״כ מיקרי נגילה ולא טריפה, ומצוה ליישב. ג) הך משנה אלו אסורים אינו אסורים לגבי מזבח דשיב שם שנמי אסור מאכלות אחרינו שם בגמ׳ גופא דף עד ע״ב, ודברי רבינו ל״ע.

---

[1] **מן הבהמה.** כדאמרינן בפרק כל הזבחים [2] **אבל הכא דלאו איסורי הנאה נינהו.** [3] **ומאי.** [4] **פשיטא לן.** [5] **(גבי איסור).** [6] **פשיטא דימותו.** [7] **כשהיו הרבה.** [8] **גרסי׳.** [9] **אימא.** [10] **אי מן הבהמה.** [11] **אבל בחולין.** [12] **אי אשמועינן.** [13] **אבל הכא.** [14] **אבל הכא ליבטלי.** [15] **ומאי.** [16] **אבל.** [17] **אי אשמועינן.** [18] **אבל.** [19] **ליבטלו.** [20] **ומאי.** [21] **אבל.** [22] **ירעו.** [23] **אמר לי.** [24] **ליבטלו.** [25] **ומאי.** [26] **אבל.** [27] **ליבטלו.** [28] **ומאי.** [29] **אבל.** [30] **ליבטלו.** [31] **ומאי.** [32] **אבל.** [33] **ליבטלו.** [34] **ומאי.** [35] **אבל.** [36] **ליבטלו.** [37] **ומאי.** [38] **אבל.** [39] **ליבטלו.** [40] **ומאי.** [41] **אבל.** [42] **ליבטלו.** [43] **ומאי.** [44] **אבל.**

---

[1] **אבל הכא דלאו איסורי הנאה נינהו אימא ליבטלו ברובא.** [2] **אבל הכא.** [3] **ומאי.** [4] **אבל.** [5] **אבל הכא.** [6] **אבל.** [7] **אבל.** [8] **אבל.** [9] **אבל.** [10] **אבל.** [11] **אבל.** [12] **אבל.** [13] **אבל.** [14] **אבל.** [15] **אבל.** [16] **אבל.** [17] **אבל.** [18] **אבל.** [19] **אבל.** [20] **אבל.** [21] **אבל.** [22] **אבל.** [23] **אבל.** [24] **אבל.** [25] **אבל.** [26] **אבל.** [27] **אבל.** [28] **אבל.** [29] **אבל.** [30] **אבל.** [31] **אבל.** [32] **אבל.** [33] **אבל.** [34] **אבל.** [35] **אבל.** [36] **אבל.** [37] **אבל.** [38] **אבל.** [39] **אבל.** [40] **אבל.** [41] **אבל.** [42] **אבל.** [43] **אבל.** [44] **אבל.**

---

[1] **אבל הכא דלאו איסורי הנאה נינהו אימא ליבטלו ברובא.** [2] **אבל הכא.** [3] **אבל.** [4] **אבל.** [5] **אבל

אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא כו'.

ובמ"כ קא אמר לה ר"ע להאי פירכא מה לבעל מום שכן מומו ניכר [א]מומו נגלה והיינו דקאמר הכא שכן מומו ניכר תימה אמאי לא קאמר אתנן ומחיר יוכיח דאין מומו ניכר ואסורין למזבח: **ומה** אתנן ומחיר **שצפויין מותרין.** וה"ה דהוה מלי למעבד ק"ו כדאיתא פרק כל הצלמים (ע"ז מו:) ומה אתנן ומחיר שמותרים בתלוש להדיוט אסורים בבעלי חיים לגבוה נעבד שאסור בתלוש להדיוט אינו דין שאסור בבעלי חיים לגבוה והשתא לא שייך למימר או חילוף כדאמר הכא [ב] ובפרק כל הצלמים (גז"ש) לא עבד כי האי ק"ו לאסור מאני הר למזבח דאמר התם ומה אתנן דמותר בתלוש להדיוט אסור במחובר לגבוה נעבד [ג]כו' או חילוף ומה אתנן ומחיר שהם אסורין וציפוייהם מותרים והוה מלי למעבד האי ק"ו התם להתיר ציפוי הר אפי' למזבח: **או** חילוף כו'. וא"ת אמאי לא קאמר כל היכא דאיכא למיעבד לקולא ולחומרא עבדינן לחומרא והכי אמר פרק כל הצלמים (ע"ז מו:) וי"ל דגבי בעלי חיים אית לן למיעבד טפי לקולא דאין לנו לאסור בעלי חיים כיון דמלי למעבד ק"ו לקולא:

נעבד שהוא מותר אינו דין שיהא **ציפויו מותר.** ובפ' השוחט (חולין מ.) אמר התם דתקרובת דנעבד דבעלי חיים אסור דאמר הא דאמר להר הא דאמר לגדא דהר דתקרובתו אסור אלמא דמחמירין טפי בתקרובת דבעלי חיים מלפוי וגבי הר אמר איפכא דציפוי דהר קאמר התם פר' כל הצלמי' (ע"ז מה.) דאסור ותקרובתו מותר כדאמר פרק השוחט (חולין מ.) הא דאמר להר פי' אם שחט לשם הר תקרובתו מותר וי"ל דהא דאמר התם דציפוי דהר דאסור היינו הציפוי שהיה עליו בשעת השתחוואה וכי ה"ג ציפוי דבעלי חיים נמי אסור והא דקאמר הכא מותר היינו בציפוי הבאה לאחר השתחוואה אי נמי לפי המסקנא דאמר הכא דציפוי דנעבד אסור ניחא: **תלמוד** לומר מן הבקר להוציא הנעבד. פירש רש"י דאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ציפוי דקרינא ביה כסף וזהב עליהם לשון רש"י והדין עמו דפי' כן דאין לומר דלפי האי מיעוטא נמי דציפוי מותר להדיוט ולא תממוד כסף וזהב עליהם מוקמינן ליה בשאין בו רוח חיים אבל בבעלי חיים מותר לגבוה דמדקפיך בסמוך טעמא דמעטיה קרא משמע דפשיטא ליה דאחר דמעטיה קרא כל ציפוי דנעבד אסור בבעלי חיים וכן משמע הסוגיא: **והאי תנא מייתי לה מהכא דתניא בו'.** תימה דהכא משמע דר"ש לית ליה האי דרשא דכי משחתם דהא מפיק ליה לעיל מקרא אחרינא מדאמר אם נאמר נוגח למה נאמר רובע משמע דדרש ליה ממן הבקר ובפרק אין מעמידין (ע"ז כג:) קאמר ר"ש לענין רביעה דפסולה דכתיב כי משחתם בהם מום בם אלמא משמע דדרש ליה ממשחתם וי"ל דהא דקאמר לר"ש לעיל אם נאמר נוגח לדבריו דת"ק קא מ"ל דמפיק ליה מן הבקר וליה לא סבירא ליה דדרש ליה מכי משחתם: **כל** שהמום פוסל בו דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו. צריך עיון מאי קאמר הא דרשינן שפיר רובע ונרבע מכי משחתם: מזה מפני שיש כו': שהרובע עשו אונס ברצון. שאילו רבע בהמה לאונסה חייבת מיתה כרצון מה שאין כן בנוגח כתתבו שור האיצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח שור ולא שיגיחוהו: **משלם את הכופר.** לאחר מיתה כדכתיב סקול יסקל השור וגו' ואם כופר יושת עליו. וגו' וזה שייך לעיל טעמא דמעטיה קרא מן הבקר להוציא את הנעבד הא לאו הכי ציפוי מותר: **והא כתיב ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם.** האי ואבדתם את שמם לא אתא אלא לחייב: לְבָנוֹת לְהם שם. לגנאי כגון ע"ז שקרויה **בית גליא.** כלומר גלויה ומפורסמת לכל: קורין אותה **בית גליא.** כלומר לכלות עיניהם: **נבי בהמה כתיב ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה.** הילכך מסתבר דבהמה אתי למעוטי נרבע: **ובקר למעוטי נעבד דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור.** דהיינו בקר והדין הנא ממעט להו מהכא לנרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן **הנרבע והמוקצה כו'.** אם הקדישן: **חרי הן כקדשים שקדם מום עובר להקדישן.** דכל הני לאו גבי מומין כתיבי: **וצריכי מום קבוע לפדות עליהן.** כדין קדשים שקדם מום עובר להקדשן: **ומנין שאסורים לגבי מזבח דכת' כי משחתם ואמר מר כו'.** נרבע ומוקצה ונעבד מימעטי מהשחתה [דהיינו] ערוה וע"ז. ואתנן ומחיר כתיב בקראי דאסור למזבח: **ושאין המום פוסל בו.** כגון בעופות לא משמע ליה האי דאמר מר כל שהמום כו': **מן הכבשים ומן העזים.** וי"ו דומן העזים הרי אלו ג' מיעוטי: **אורחיה דקרא לאישתעויי הכי.** ולאו דקרא אישתעויי הכי: **ומן העזים ולתנא דבי ר' ישמעאל** [ב] **אורחיה דקרא לאישתעויי הכי:** איזהו מוקצה (ג) יד[ד] **לעבודת כוכבים וכו':** אמר ר"ל אין טו[ו] אסור ו' אלא מוקצה לשבע שנים שנאמר ט ויהי בלילה ההוא ויאמר טז[ז] [לו ה'] קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והתם מוקצה בלחוד הוה נעבד נמי הוה א"ר אחא בר יעקב מוקצה לעבוד ולא עבדוהו רבא אמר לעולם עבדוהו וחידוש הוא כדר' אבא בר כהנא דאמר רבי אבא בר כהנא שמנה דברים התירו באותו לילה חוץ ולילה וזרות וכלי

א [מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ו]:
כב ב °[מיי' פ"ז מהל' ע"ז] טוש"ע י"ד סימן קמו סעי' טו:
כג ג מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל"א:
כד ד מיי' שם הל' ה:
כה ה מיי' פ"י מהל' מזקי ממון הל"ב:
ו [מיי' פ"ב מהל' איסורי מזבח הל' ט]:
כו ז מיי' פ"ג שם הל"י:
כז ח מיי' פ"ב שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב
2. פִּסְילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לְךָ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא: דברים ז כה
3. וְנִתַּצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת מַצֵּבֹתָם וַאֲשֵׁרִימֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדְּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא: דברים יב ג
4. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בִּבְהֵמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת הַבְּהֵמָה תֵּהָרֵג: ויקרא כ טו
5. וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב: תהלים קו כ
6. וּמִיַּד בֶּן נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכֹּל אֵלֶּה כִּי מָשְׁחַתְּם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם: ויקרא כב כה
7. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ: בראשית ו יב
8. פֶּן תִּשְׁחַתְוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל סְמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה: דברים ד טז
9. וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְיָ קַח אֶת פַּר הַשּׁוֹר אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר הַשֵּׁנִי שֶׁבַע שָׁנִים וְהָרַסְתָּ אֶת מִזְבַּח הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָלָיו תִּכְרֹת: שופטים ו כה

גליון הש"ס

בעין משפט ב מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים. שם לא מזכר רק לגרוע נשרש מחבריה ולא מזכר כלל ברמב"ם דין לבנות שם:

שינויי נוסחאות

א) שמותר אינו דין שיהא ציפוייו. ובכת"י אחר שמותר יכול יהא וכו' (ש"מ) **ב)** וחכ"ג עליהם בדבר (ש"מ) **ג)** הוא"ל והוא מותר (ש"מ) **ד)** לגבי גליא קורין אותו בית כריא. ל"א בית כליא. פי' המלך פי' הכלב עין כל עין קון (ש"מ) **ה)** דקרא והכא מענינא דקרא גבי בהמה כתיב ומים (ש"מ) **ו)** ל"ל אחר, **ז)** לפי שיש ברובע משא"כ בנוגח ויש בנוגח מה שאין כן ברובע **ח)** ברובע עשה בו אונס (ש"מ) **ט)** הכופר לאחר מיתה משא"כ ברובע ומפני שיש ברובע מה שא"כ בנוגח ובנוגח מה שא"כ ברובע הולרך (ש"מ) **י)** גי' ל"ק הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והמחיר והכלאים והטריפה הרי הם כקדשים וכו' וכ"כ בילקוט פרשה ויקרא, **יא)** והנרבע הרי הם תינח כולם נמתק. ס"ל והנעבד והמתנן (והממיר) הרי הן כקדשים אקדם כו', ובקצת ספרים מסיים בה והממיר ושור ולקוט הרי הן כקדשים כו', ורש"י לא גרים לה (ש"מ) **יב)** אסורין שנא' כי (ש"מ) **יג)** פוסל בו דבר (ש"מ) **יד)** ל"ל אי מן, ויקרא ל, י, **יה)** מוקצה המוקצה לעבודת כוכבים (ש"מ) **טו)** אין מוקצה אסור (ש"מ) **טו)** ויאמר לו ה' קח (ש"מ) **יז)** בנית ה' (צ"ק) **יח)** הל"ל (צ"ק) **יט)** לאסור הדר קאמר והל"ל (ש"מ) **כ)** גרסינן יעב"ן (צ"ק) **לא)** חילוף אלא מדינא אמיא לאסור כו' ולא צריך קרא הדר קאמר אני אקיימנו כו'. כלומר אכתי אדון כי האי דינא נעבד שהוא מותר דלא אשכחן שהוא אסור יהא צפוי מותר ואי משום לא תחמוד איכא לאוקמא בדבר שאין בו רוח חיים הס"ל ומה"ל תל"ל (ש"מ) **לב)** וקאמר אני אקיימנו כו' הד"ל (ש"מ) **לג)** לשון גוזה כמו גל ית כליא כמו לגלא כליון. ל"ל אית כליא אית הכסף לשון בורה שוחה (ש"מ) **לד)** לשון גוזה כמו גל אית כליא כמו לגלא כליון. ל"ל אית כליא אית הכסף לשון בורה שוחה (ש"מ) **לה)** נקלון. הס"ל ומה"ל אונס ורצון שוין ברובע דבין כך ובין כך חייב סקילה הס"ל (ש"מ) **לו)** משלם בעליו את הכופר (ש"מ) **לז)** לנקרבה הס"ל ומה"ל שקדם מום עובר להקדישן קדושים קדושת הגוף וצריכין מום קבוע הס"ל (ש"מ) **לח)** מה"ד דבר ערוה וע"ז רובע ונרבע דבר ערוה מוקלה ונעבד דבר ע"ז הס"ל והל"ל. (צ"ק) **לט)** מוקלה דכתיב פר שני ז' אינים כו'. (צ"ק) **מ)** אלא עד ז' (ש"מ) **מא)** שכן מומו נגלה והיינו כו' (צ"ק) **מב)** וכפרק כל הצלמים עבד כי האי ק"ו (ש"מ) **מג)** והוה מצי למעבד האי ק"ו ולא חילוף ומה אתנן ומחיר שהם אסורין ציפוייהן מותרין כו' ולהתיר ציפוי הר כו'. (צ"ק) [וגר' ח"נ ורש"ש]

מסורת הש"ס

א) [ע' תוס' ע"ז ד' מ"ה ע"א ד"ה תנא קמא. ש"מן]. **ב)** ע"ז מה: מו., **ג)** ב"ק מ.; **ד)** סנהדרין מז. כתובות מז. ע"ז כב: חולין כב., **ה)** [כתובות מא. ע"מן], **ו)** [ע' תוס' ב"ב קכט: ד"ה מתן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' בית (כריא) מז"מ וע"ב ר"א כליא. **(ב)** שם אחסו מוקלה המוקצה לעבודת כוכבים: **(ג)** רש"י ד"ה נעבד שהוא וכו' דאסור וקאמר ת"ר וכו' לא צריך קרא וקאמר אני כל"ל והל"ל: **(ד)** ד"ה שהן וכו' להקרבה הס"ל ומה"כ מ"ה דבר ערוה רובע ונרבע ומה"כ ד"ה דבר ע"ז מוקצה ונעבד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' וכתיב ואבדתם כו'. וקרא יתיר הוא וע"ש אתי אף לגע"ת: **[ב]** שם אומיה דקרא כו'. אבל מן הבהמה כו' כולה מיותר: **[ג]** רש"י ד"ה ה"ג וקאמר כו'. קרא הס"ל ומה"ל וקאמר אני אקיימנו:

מוסף רש"י

בית גליא. לשון גוזה גלי (ע"ז מו. וגי' הב"ח: גלי לשון גובה). **בית כריא.** לשון פפילה ופפלות (שם). **להוציא** את המוקצה. שיימדו להקריב לע"ז (ב"ק מ:) שהוקלה והופרש לגורך עבודת כוכבים (בכורות מא.). **את הנוגח.** אם האדם ומת (שם) שהמיתו את האדם ע"פ עד אחד או ע"פ בעלים ונפטר מן הסקילה (ב"ק מ:). **אם** נאמר רובע למה נאמר נוגח. הרי שניהן שוין בעבירה בעבירה סקילה במקום עדים (שם). שהרובע עושה אונס ברצון. דנרבע אונס הוא ונסקל כרצונו. דכתיב ואם הבהמה תהרוגו מה שאין כן בנוגח. נוגח לא עשה בו אותם כגלון, דכתיב כי יגח ולא שיגיחוהו (שם). ת"ל. גבי קרבנות, כי משחתם בהם מום בם. לא יהא לכם, דאין השחתה בין מוס פוסלים בהם (חולין כג.). **דבר** ערוה. רובע ונרבע, ועבודת כוכבים. נעבד, שהשחוה לבהמתו (שם). **כי** השחיתת כל בשר. כדור המבול כתוב, ודור המבול בערוה קלקלו, כדכתיב (בראשית ו) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מקפין לנשי העיר ולכל בהמה וחיה (חולין שם וכנ"ל סנהדרין נז. וע"ז כג:). **כל שהמום** פוסל בהן כו'. דהא אקישינו רחמנא למום דכתיב כי משחתם בהם מום בם (בכורות נז.).

רבינו גרשום

אמר רב אשי איצטריך משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מה לבעל מום שכן מומו ניכר לכל הנולה תאמר כו': **ומה אתנן ומחיר שציפויו מותרין.** אם ציפה עליהן תקרה של כסף ושל זהב מותר ציפויין והן עצמן אסורין: **נעבד שציפויו אסור.** לא תחמוד כסף וזהב עליהן וגו': **אינו דין שהוא אסור למזבח** או חילוף. כלומר אני אומר חילוף הדבר להתיר ומה אתנן ומחיר שהן אסורין בפירוש מן התורה ציפויין מותר נעבד שהוא מותר למזבח שלא מצינו שאסור בפירוש מן התורה אינו דין שציפויו מותר: אמר לו בעל הדין ראשון אם כן לדבריך שאתה רוצה להתיר ציפוי דנעבד **ביטלת לא** תחמוד כסף וזהב עליהן וגו': אמר לך **אני אקיימנה בדבר שאין בו רוח חיים.** כלומר נעבד שאין בו רוח חיים ציפויין אסור אבל נעבד דבר שיש בו רוח חיים כגון בהמה הואיל והיא מותר כדאמרן יהא ציפוי מותר להכי איצטריך מן הבקר להוציא את הנעבד: **האי לישנא אחרינא** אימא אשכחן כו' לא אמר לן רבי: **אם אמר נוגח למה הוצרך להוציא רובע.** והלא שניהן במיתה דומלמד זה מזה מפני שיש כו': **שהרובע עשו אונס ברצון.** שאילו רבע בהמה לאונסה חייבת מיתה כרצון מה שאין כן בנוגח כתתבו שור האיצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח שור ולא שיגיחוהו: **משלם את הכופר.** לאחר מיתה כדכתיב סקול יסקל השור וגו' ואם כופר יושת עליו. וגו' וזה שייך לעיל טעמא דמעטיה קרא מן הבקר להוציא את הנעבד הא לאו הכי ציפוי מותר: **והא כתיב ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם.** האי ואבדתם את שמם לא אתא אלא לחייב: לְבָנוֹת לְהם שם. לגנאי כגון ע"ז שקרויה **בית גליא.** כלומר גלויה ומפורסמת לכל: קורין אותה **בית כליא.** כלומר לכלות עיניהם: **נבי בהמה כתיב ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה.** הילכך מסתבר דבהמה אתי למעוטי נרבע: **ובקר למעוטי נעבד דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור.** דהיינו בקר והדין הנא ממעט להו מהכא לנרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן **הנרבע והמוקצה כו'.** אם הקדישן: **חרי הן כקדשים שקדם מום עובר להקדישן.** דכל הני לאו גבי מומין כתיבי: **וצריכי מום קבוע לפדות עליהן.** כדין קדשים שקדם מום עובר להקדשן: **ומנין שאסורים לגבי מזבח דכת' כי משחתם ואמר מר כו'.** נרבע ומוקצה ונעבד מימעטי מהשחתה [דהיינו] ערוה וע"ז. ואתנן ומחיר כתיב בקראי דאסור למזבח: **ושאין המום פוסל בו.** כגון בעופות לא משמע ליה האי דאמר מר כל שהמום כו': **מן הכבשים ומן העזים.** וי"ו דומן העזים הרי אלו ג' מיעוטי: **אורחיה דקרא לאישתעויי הכי.** ולאו דקרא אישתעויי הכי: **ומן העזים ולתנא דבי ר' ישמעאל** [ב] **אורחיה דקרא לאישתעויי הכי:** איזהו מוקצה (ג) יד[ד] **לעבודת כוכבים וכו':** אמר ר"ל אין טו[ו] אסור ו' אלא מוקצה לשבע שנים שנאמר ט ויהי בלילה ההוא ויאמר טז[ז] [לו ה'] קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והתם מוקצה בלחוד הוה נעבד נמי הוה א"ר אחא בר יעקב מוקצה לעבוד ולא עבדוהו רבא אמר לעולם עבדוהו וחידוש הוא כדר' אבא בר כהנא דאמר רבי אבא בר כהנא שמנה דברים התירו באותו לילה חוץ ולילה וזרות וכלי

ליפוייהן. אם סיכלה עליו שום דבר לאחר שנתנו לה מותר הציפוי לבא לגבי יז[ז] לעשות ריקועין למזבח דהתורה לא אסרה אלא גם שניהן ולא ליפוייהן: **נעבד שליפוייהן אסור.** דכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם וגו': יח[ח]**נעבד שעשאוהו עבודת כוכבים אינו דין שיהא הוא אסור לגבוה.** נהי דלהדיוט לא מיתסר דאין בעלי חיים אסורין כדאמרן טעמא לקמן אבל לגבוה מיהא אסור הואיל וציפויין אסור אפי' בהנאה להדיוט וקרא למה לי: **או חילוף.** אי לא כתיב קרא איכא לאוקמי דינא: **נעבד שהוא מופר.** דלא אשכחן דאסור (ג יט[ט]): [ג] **כי** קאמר כז[ז] **א"כ ביטלת לא תחמוד כו'.** הלכך איכא למימר או חילוף יא[א] הואיל ומדינא אתיא דאסור נעבד לגבוה לא צריך קרא יב[ב]דקאמר: **אני אקיימנו כו'.** הלכך איכא למימר או חילוף והואיל והוא מותר אפילו לגבוה ליפויין מותר: **א"ל מן הבקר ולא כל הבקר להוליא את הנעבד.** דאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ליפויין אסור אף להדיוט דקרינא ביה לא תחמוד כו': יג[ג]**בית גליא.** לשון גובה יד[ד] (ל"א) בית כלייא כמו כלוא כליון. ל"א בית כריא בית הכסא לשון כרו שוחה (ירמיה יח): **מעניינא דקרא.** דאסכמן דברובע נסיב קרא בהמה ובדבר עבודת כוכבים נסיב לשון בקר: **מוקלה.** שהקלוהו לגורך תקרובת עבודת כוכבים: **את הנוגח.** שהמית את האדם בעד אחד דלא מיסתקיל: **אם נאמר רובע.** דאסור להקרבה והלא שניהם שוין דאם היו ב' עדים בדבר שניהם נסקלין: טו[ו] **נוגח.** לא עשה בו אונס כרצון לענין סקילה דתנן (ב"ק דף לט.) שור האיצטדין אינו חייב סקילה שנאמר שור כי יגח [שמות כא] ולא שיגיחוהו אחרים: **משלם** יז[ז] **עליו את הכופר.** אע"פ שהשור נסקל: **והאי תנא מייתי מהכא.** דרובע ונרבע אסורין לגבוה: **שרוע וקלוט** ל"ג: **שהן אסורין.** יח[ח] להקרבה (ד): יט[ט]רובע ונרבע דבר ערוה. מוקלה ונעבד דבר עבודת כוכבים: **מוותם.** שמוליא זיעה ומסריח: **מן הכבשים וגו'.** קרא אחרינא אם מן הלאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה: **לשבעה שנים.** שהוקלה עד לז' שנים ובסוף ז' שנים יקריבוהו לעבודת כוכבים דהכי הוי מוקלה כ[כ]: **ופר בן שבע שנים.** שפיטמוהו שבע שנים אלמא הכי אורחייהו למעבד: **נעבד נמי הוה.** לא ידענא מהיכן נפקא: ל"א **אין איסור מוקלה אלא** כא[כא] **ז' שנים.** ומז' שנים ואילך לא הוי מוקלה דתו לא מקרבי ליה דכתיב ופר שני שבע שנים אלמא דמשום דחלפין עליה ז' שנים אישתרי: **לעולם עבדוהו.** אלא מההוא לא גמרי מידי דחידוש הוא: **חוץ.** שמוטי חוץ: **ולילה הקריב.** דהכי כתיב [שופטים ו] **ויעש לילה** וכלי

מזה מפני שיש כו': שהרובע עשו אונס ברצון. שאילו רבע בהמה לאונסה חייבת מיתה כרצון מה שאין כן בנוגח כתתבו שור האיצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח שור ולא שיגיחוהו: **משלם את הכופר.** לאחר מיתה כדכתיב סקול יסקל השור וגו' ואם כופר יושת עליו. וגו' וזה שייך לעיל טעמא דמעטיה קרא מן הבקר להוציא את הנעבד הא לאו הכי ציפוי מותר: **והא כתיב ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם.** האי ואבדתם את שמם לא אתא אלא לחייב: לְבָנוֹת לְהם שם. לגנאי כגון ע"ז שקרויה **בית גליא.** כלומר גלויה ומפורסמת לכל: קורין אותה **בית כליא.** כלומר לכלות עיניהם: **נבי בהמה כתיב ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה.** הילכך מסתבר דבהמה אתי למעוטי נרבע: **ובקר למעוטי נעבד דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור.** דהיינו בקר והדין הנא ממעט להו מהכא לנרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן **הנרבע והמוקצה כו'.** אם הקדישן: **חרי הן כקדשים שקדם מום עובר להקדישן.** דכל הני לאו גבי מומין כתיבי: **וצריכי מום קבוע לפדות עליהן.** כדין קדשים שקדם מום עובר להקדשן: **ומנין שאסורים לגבי מזבח דכת' כי משחתם ואמר מר כו'.** נרבע ומוקצה ונעבד מימעטי מהשחתה [דהיינו] ערוה וע"ז. ואתנן ומחיר כתיב בקראי דאסור למזבח: **ושאין המום פוסל בו.** כגון בעופות לא משמע ליה האי דאמר מר כל שהמום כו': **מן הכבשים ומן העזים.** וי"ו דומן העזים הרי אלו ג' מיעוטי: **אורחיה דקרא לאישתעויי הכי.** ולאו דקרא אישתעויי הכי: איזהו מוקצה לעבודת כוכבים כו': אמר ר"ל אין אסור אלא מוקצה לשבע שנים שנאמר ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים. האי השני היינו מפוטם ז' שנים לעבודת כוכבים כגון והבקר והמשנים: והדין מוקצה לחודיה הוא והא נעבד נמי הוא. דקרוי הוא בעל דכת' והרסת את מזבח הבעל העשוי לצורך אותו פר שהוא בעל: וחידוש הוא. כל אותו מעשה דגדעון לפי שחרץ (לארץ) היה וילילה (היה ולא לה) דלא הוי זמן הקרבה וזרות דלא הוי כהן

לדרש' אתאן. **המוקצה לצורך ע"ז הוא אסור** למזבח וציפוי **שעליו מותר** בהנאה דעדיין לא נעבד: **וזה וזה.** בין מוקצה ובין נעבד מותר באכילה: **אין מוקצה אסור למזבח אלא אותו שעבר שבע שנים.** שהקצוהו לעבודת כוכבים: **שנאמר ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים.** האי השני היינו מפוטם ז' שנים לעבודת כוכבים כגון והבקר והמשנים: **והדין מוקצה לחודיה הוא והא נעבד נמי הוא.** דקרוי הוא בעל דכת' והרסת את מזבח הבעל העשוי לצורך אותו פר שהוא בעל: **וחידוש הוא.** כל אותו מעשה דגדעון לפי שחרץ (לארץ) היה וילילה (היה ולא לה) דלא הוי זמן הקרבה וזרות דלא הוי כהן

שיטה מקובצת

כי משחתם בהם מום בם מאי תלמודא. ל"א ירושלמי מאי תלמודא ה"ק מנין שאסורין שנאמר כי משחתם בהם מום בם ואמר מר כל שהמום פוסל בו השחתה פוסלת בו ושאין המום פוסל בו אין השחתה פוסלת בו דכתיב כי משחתם וגו' ותנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנא' השחתה אינו אלא דבר ערוה וכו' (ע' ע"ז כג ע"ב): **נפקא ליה פרט לחולה זקן ומוזהם.** ל"א ירושלמי נפקא לי' מדתניא בו דכתיב כי משחתם וגו' ומן האצן ומן הבכשים ומן העזים אורחיה דקרא הוא:

וכלי שרת. כלומר שלא הולרך לכלי שרת: **וכלי אשירה.** שהקריב בכלי אשירה באותו שהיה משמש לאשירה שימש לשם: **ונעלי אשירה.** הקטירו דכתיב התם [ט] [יח] ואת האשירה אשר עליה תכרות: **מנין למוקצה מן התורה.** קס"ד דהכי קאמר מנין שחייב אדם להקלות קרבנו לשמים ולא יקריבנו מיד כשהקדישו: **אימור.** לתורת [יט] גבוה: **אימרא דלומא.** כגון רעב שלא נשמר מעולם ולא חששו: **לי ולא לאדון אחר.** דהכי קאמינא [כ] למוקלה לעבודת כוכבים שאסור מן התורה מהכא: **עד שיעבדו.** בו שום עבודה לגורך עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר שאסור אבל מקמי הכי לא מיתסר. [ה] ל"א אין מוקלה אסור אלא עד שיעבדו בו [לא] שום דבר שיעשו בו שום עבודה לגורך כומרי עבודת כוכבים אבל משיעבדו בו שום עבודה לא מיתסר דתו לא מקרבי ליה [ד] וכ"ש ולשון זה נראה לי עיקר מדתני אלא עד שיעבדו בו ואי לגיסנא קמא לא ה"ל למיתני [כא] אלא והכי איבעי ליה למיתני אין מוקלה אסור עד שיעבדו בו ולשון ראשון ל"ש: **עד שימסרוהו לכומרים.** לאכילה דתו לא מקרבי ליה: **עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים.** שמפטמין אותו לגורך הכומרים ותו לא מקרבי ליה [לב] **מלאן ומלאן הוה.** מבבל ומארץ ישראל: **מנהני מילי.** דמותרין לאכילה להדיוט: **ממשקה ישראל.** גבי קרבנות כתיב במשכנא דיחזקאל. משמע מן המותר לאכילת ישראל דנקא דמשאסור להדיוט אסור לגבוה [כב] : **ואי ס"ד.** דמוקלה הכא קרבן: **ואי ס"ד.** דמוקלה ונעבד אסירי להדיוט ל"ל הני קראי דלעיל מן הבקר להוציא את המוקלה ממשקה מן הלאן להוציא את המוקלה ממשקה ישראל נקא דמשאסור להדיוט אסור לגבוה [כג] : **מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מן הבקר למטה.** אם עולה קרבנו מן הבקר שאין [כד] לומר שאינו צריך לכלום דהא כתיב מן הבקר לעיל האי למטה ודאי להוציא את הטרפה וקמא לגבוה. אלמא אתא קרא לטרפה: [כה] **איצטריכי.** תרי קראי דאי ממשקה ישראל הוה אמינא למעוטי נטרפה ואחר כך הקדישה כו': [כו] **אימא דיסאסרי.** להכי איצטריך מן הבקר אבל גבי מוקלה ונעבד תרי קראי ל"ל הא הקדישו ואח"כ הקלהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא מדאיצטריך למעוטי גבוה ודאי להדיוט מיסרא שרי [כז] : **שאינה עובדת.** כגון שנתכוון רגליה מן הארכובה [כח] ולמעלה (ו) [ז] [כט] וכי הכא נפקא נטרפה ואחר כך הקדישה: **איצטריכא.** ג' קראי דאי ממשקה ישראל ה"א דוקא היכא דנולדה טרפה דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בההוא קרא דכתיב בריאה מן המתים ואמרי' בפסחים (דף מח.) ממותר שמי מאות שנשתיירו בבור מכאן לערלה וכלאי הכרם שבטלין במתים וכי היכי דערלה לא היתה לה שעת הכושר טרפה נמי לא נפקא לן מינה אלא דנולדה טרפה ולהכי איצטריכא כל אשר יעבור לנטרפה לאחר לידתה ואח"כ הקדישה ומן הבקר אתא להקדישה ואח"כ נטרפה [כט] : **מתני' פלוגתא דרבי ורבנן מפרש בגמ' [ל.] : גמ' דשקלה (ו) מב' פרי.** והוא לא התנה לה אלא חד ונתן לה מג' ב' וקמ"ל דאתנן ריבה לה וכולהו [מז] אתנן ניתנו מב[מ](לא מתנה חד) שמתפסת אותו שהתנה עמה: **ליחוש עליה אתנן נמפרע.** הואיל ובשעת ביאה עדיין הטלה קיים וכיון שהוא בא עליה על שכר אותו טלה כל היכא דאייל אתנן דבשלמא בא עליה ואחר כך נתן לה טלה איכא למימר כיון דלא אתנה בשעת ביאה לא מיתסר דמתנה בעלמא הוא: שקדמה

מנין למוקצה (שאסור) מן התורה. קא סלקא דעתך דהכי קאמר מנין שלריך להקלות הקרבן לשם הקריבה לגבוה קודם ההקרבה ומסיק דקאמר מנין דאסור להקריב אותו שהוקלה לעבודת כוכבים וקא קשה דהא דרשינן מקראי אחריני טובא והיה לו לומר הך תנא מייתי ליה מהכא: **אלא** עד שיעבדו בו'. פרש"י שיעבדו בו שום עבודה לשם עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר האיסור אבל מקמי הכי לא מיתסר דתו לא מיקרבי כך שמעתי ולשון זה נראה לי עיקר מדתני אלא [מז]עד שיעבדו כו' ואי כלישנא קמא (לא) הוה מלי למיתני אין מוקלה אסור (אלא) עד שיעבדו ולשון ראשון לא שמעתי ל' רש"י: [מח] **בהא מבאן ומבאן.** פירוש בהא מאחר ישראל ומבבל היה תלמיד חכם ולא מהניא זכותא דאחר ישראל:

מנא ה"מ שמותר מוקצה ונעבד להדיוט. תימה מהיכא תיתי לאסור להדיוט להא אפי' לגבוה לא מיתסר אי לאו הני קראי דלעיל להדיוט מהיכא תיתי לאסור ואומר ר"י דכיון דמפיק מקרא דאסור לגבוה אף להדיוט גילף מיהא דאסור ואי קשיא א"כ מאי קא משני אי סלקא דעתך אסורין להדיוט למה לי קרא למעוטי לגבוה הא לא מיתסר להדיוט אלא מקרא דגבוה ויש לומר דהכי קאמר אי ס"ד דגמרינן איסור להדיוט מקרא דשמעינן מיניה איסור לגבוה למה לי למיכתביה לאיסור גבי קרבנות לכתביה גבי הדיוט וממילא ידעינן דאסור לגבוה ממשקה ישראל מן המותר לישראל: **איצטריך.** כלומר לעולם שמעינן ממשקה ישראל אסור לגבוה ואפ"ה איצטריך קרא למעוטי מרפה דהיכא דהקדישה ואחר כך נטרפה ופירש רש"י אבל מוקלה ונעבד תרי קראי למה לי הרי הקדיש ואח"כ הקלהו או עבדו לא מיתסר ממשקה ישראל דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו עכ"ל ולא נהירא דהא בפרק יולא דוסן (נדה מא.) גבי רובע [מט] ונרבע מלריך שתי קראי חד לבהמת קדשים וחד לבהמת חולין ומשכחת לה בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי לכן נראה לפרש דכי נמי שייך לומר כהאי גוונא במוקלה ונעבד ניחא דסוף סוף מהאי קרא דמן הבקר להוליא הנעבד לא שמעינן מיעוטא כי אם [נ]לחד גוונא להיכא דנעבדה ואחר כך הקדישה ואי ס"ד דאף להדיוט אסירי נכתביה גבי הדיוט ולגבוה שמעינן ליה ממשקה ישראל דאסור [נא]בהך גוונא דה"ל דאחר בטרפה דממשקה ישראל שמעינן איסור בנטרפה ואח"כ הקדישה לגבוה אלא ש"מ מדכתיב בפ' קרבנות להדיוט שרי [נב] ובפרק יולא דוסן (שם מא.) מלריך קרא אחריני לנעבד גופיה לגבוה להיכא דהקדישו ואחר כך נעבד אשם עלה ילד:

וכלי שרת [יט] [וכלי אשירה] ועצי אשירה ומוקצה ונעבד אמר רב טובי בר מתנה א"ר יאשיה [א] מנין למוקצה מן התורה שנאמר [1] תשמרו להקריב לי [ב] במועדו כל שעושין לו שימור מתקיף לה אביי אלא מעתה [ג] אייתית אימרא דצומא ולא עביד ליה שימור ה"נ דלא חזו להקרבה [א"ל] אנא תשמרו להקריב לי [ד] במועדו קאמינא לי ולא לאדון אחר [ה] ואיזהו אחר שמקריבין לו הוי אומר זו עבודת כוכבים אמר רבא בר רב אדא אמר רב יצחק אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו [ו] עולא א"ר יוחנן עד שימסרוהו לכומרי עבודת כוכבים [ז] בהא אמר רבי יוחנן עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים אמר ליה רבי אבא [ח] לבהא מפלגיתו אתון אעולא א"ל לא עולא נמי כי קאמר הוא [ט] דשפי ליה כרשיני עבודת כוכבים א"ר אבא ידע [י] בהא לשנויי שמעתא ואי לא דסליק [יא] התם לא הוה ידע [יב] דארץ ישראל גרמה ליה אמר ליה רב יצחק בהא מיכן ומיכן הוה [יג] [יד] דתני רב חנניא טריטאה קמיה דר' יוחנן [טו] אין מוקצה אסור אלא עד שיעשו בו מעשה [יז] הוא תני לה [יח] והדר אמר לה [יט] מאי מעשה עד שיגזז ויעבדו בו: איזהו נעבד כו': [כ] מנא הני מילי אמר רב פפא דאמר קרא [2] ממשקה ישראל [כא] מן המותר לישראל ואי ס"ד אסירי להדיוט למה לי קרא [כב] [כג] ממעטינהו מגבוה וכל היכא דאסירי להדיוט לא בעי קרא והא טרפה דאסירא להדיוט ומעטיה קרא מגבוה דתניא [כד] [כה] כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל [3] אלא להוציא את הטרפה איצטריך סד"א הני מילי דנטרפה ואחר כך נתקדשה אבל נתקדשה ואחר כך נטרפה אימא דתישרי לגבוה והא מהכא נפקא [4] כל אשר יעבור תחת השבט [כו] [כז] פרט לטרפה שאינה עוברת ההוא נמי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דלא היתה לה שעת הכושר דנולדה טרפה ממעי אמה אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר ויצאת לאויר העולם ואח"כ נטרפה אימא תשתרי לגבוה קמ"ל [כח] : **מתני'** [כט] ואיזהו אתנן האומר לזונה [ל] [לא] הוליך טלה זה בשבדך אפי' הן ק' כולן אסורין [לב] [לג] וכן האומר לחבירו [לד] [לה] הוליך טלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי רבי [לו] (מאיר) אומר אינו אתנן וחכמים אומרים אתנן: **גמ'** אמר מר ואפילו הן מאה כולן אסורין היכי דמי אילימא דשקלה [לז] אגרא מאה בהמות פשיטא דכולהו אסירי מה לי חד [לח] מה לי מאה [לט] לא צריכא דשקלה אגרא [מ] חדא ויהיב לה [מא] דכולהו מכח אתנן קאתי [מב] ת"ר נתן לה ולא בא עליה ולא נתן לה אתננה מותר נתן לה ולא בא עליה אתננה קרית ליה ותו בא עליה ולא נתן לה [מג] מאי יהיב לה אלא הכי קתני [מד]נתן לה ואח"כ בא עליה ואח"כ נתן לה אתננה מותר וליחול עליה אתנן למפרע [מה] אמר רבי אלעזר

מתני' [מו] דואיזהו אתנן האומר לזונה [מז] [מח] הוליך טלה זה בשבדך אפי' הן ק' כולן אסורין [מט] וכן האומר לחבירו [נ] [נא] הוליך טלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי רבי [נב] (מאיר) אומר אינו אתנן וחכמים אומרים אתנן: **גמ'** אמר מר ואפילו הן מאה כולן אסורין היכי דמי אילימא דשקלה [נג] אגרא מאה בהמות פשיטא דכולהו אסירי מה לי חד [נד] מה לי מאה [נה] לא צריכא דשקלה אגרא [נו] חדא ויהיב לה [נז] מאה דכולהו מכח אתנן קאתי [נח] ת"ר נתן לה ולא בא עליה ולא נתן לה אתננה מותר נתן לה ולא בא עליה אתננה קרית ליה ותו בא עליה ולא נתן לה [נט] (ג) מאי יהיב לה אלא הכי קתני [נ]נתן לה ואח"כ בא עליה ואח"כ נתן לה אתננה מותר וליחול עליה אתנן למפרע [נא] אמר רבי אלעזר

מסורת הש"ס

א) [תוספתא דע"ז סוף פ"ו ע"ב וע"ע בב"מ פ"ד מהל' איסורי מזבח ה"ז], ב) (נדה מא), ג) [עי' תוס' זבחים דף עח ע"א ד"ה פ"ע עד אחד. ב"מ:], ד) [פסחים מח. מנחות ה. ו. חולין נ:], ה) מנחות ה:, ו) [מנחות ו. בכורות נז. נח: חולין קו:], ז) עיין תוי"ט, ח) (יומא עב.) [ע"ז סב: כל הענין], ט) [שופטים יז], י) עי' נ"ק שהלריך,

הגהות הב"ח

(א) גמ' בהא ל"ל יותנן נ"ב שם ת"ס: (ב) שם למה לי קרא למעטינהו: (ג) שם ולא נתן לה למאי: (ד) רש"י ד"ה עד שיעבדו וכו' לא מקרבי ליה ולשון כנ"ל ותיבת וכ"ש נמחק: (ה) ד"ה ואי ס"ד וכו' אסור לגבוה ול"ל מן הבקר מן הבהמה ומן הלאן הס"ד: (ו) ד"ה שאינה עוברת וכו' ומן הכא נפקא וכו' הקדישה הס"ד ואח"כ מ"ס נמי איצטריך כו' ואיצטריכא נ: (ז) ד"ה דשקלה אגרא והוא וכו' ומן לה ק' וקמ"ל וכו' דחד שמתפסת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מנין למוקלה כו'. פי' היכא דשמתן שום רמז על מוקלה דלמדנין מן הלאן למוקלה וקילוף מקרא דתשמרו לעשה ואתי מן הלאן לפוקלו: [ב] שם דתני. ל"ל תני: [ג] שם ל"ל. גרס"י דשקלה תרי והוא לא התנה לה אלא חד וקמ"ל דאתנן ריבה לה: [ד] שם אגרא עד קאתי. ל"נ רש"י: [ה] רש"י ד"ה עד. ל"ל כו'. כרשיעים סתם ועוד דאין דרך להאכילה כרשיני ע"ז לגורך המקדשים: [ו] ד"ה מן. ל"ל מן הבקר למעוטי אם כו'. שאין נלמוד. ל"ל שאין מ"ל. לעיל. כל"ל לעיל מן הבהמה מן הבקר ומן הלאן מאי כו': [ז] ד"ה שאינה. וכי הכא. ל"ל ומהכא:

רבינו גרשום

וכלי שרת. [ט] הקדיש מכלי אשירה היו: **ובעצי אשירה.** הקטירו: **ומוקצה ונעבד.** היה אבל בעלמא כל מוקצה סתם לעבודת כוכבים הוי מוקצה ואסור: **מנין למוקצה מן התורה.** שצריך להקצותו ולעשות לו שימור קודם הקרבה דכתיב תשמרו להקריב לי: **כל שעושין לו שימור.** (לפניו) לפטמו: **אלא מעתה פלה אימרא דצומא דלא עבד שימור.** כלומר אם הקריב כבש כחוש שלא נעשה לו שימור שאינו מפוטם הכי נמי דאסורה: **א"ל אנא תשמרו לחקריב לי במועדו קאמינא.** כל שמוקצה לגבוה ולא לאדון אחר: **אלא עד שיעשו בו מעשה לשם עבודת כוכבים.** כלומר או גיזה או עבודה: **ידע באתא.** כלומר כבר ידע באתא לשנויי שמעתא וזה הועיל לו דסליק להתם דאויר דא"י מחכים: **א"ל רב נחמן באתא** ודאי ידע לתרוצי דמיכן ומיכן הוה ולמד בין בבבל בין בא"י: **מנהני מ"מ.** דמותרין באכילה: מדאיצטריך קרא למעוטי **ממשקה ישראל.** היינו מן המותר לישראל יהא ראוי להקרב כלומר דהני אע"ג דמותר לישראל באכילה אסור לגבוה דהא כתיב מן הבקר ומן הצאן למעוטי מוקצה ונעבד: **דאי ס"ד אסירי להדיוט.** באכילה א"ל ל"ל קרא מן הבקר ומן הצאן למעוטי תיפוק לי ממשקה ישראל מן המותר לישראל אלא ש"מ להכי איצטריך קרא למעוטי משום דמותר באכילה וכל היכא וכו': **כשהוא א' מן הבקר למטה שאין ת"ל.** דהוה יכול למימר אם עולה קרבנו בקר זכר תמים יקריבנו אלא מן להוציא את הטרפה: **איצטריך.** להוציא את הטרפה ולא מצי נפקא ממשקה ישראל דסד"א הני מילי דילפינן מינה **כי נטרפה ואח"כ הקדישה** דכי הקדישה לא הויא מותר לישראל **אבל הקדישה ואח"כ נטרפה אימא תשתרי לגבוה.** כיון דבשעת הקדישה הוי מותר לישראל להכי איצטריך מן הבקר להוציא את הטרפה: **והא מהכא נפקא.** הקדישה ואח"כ נטרפה מהכא נפקא **פרט לטרפה שאין עוברת.** כלומר אע"ג דקודם לכן לא הויא טרפה אלא לאחר שנכנסה לדיר נעשת טרפה שנשברה רגלה למעלה מן הארכובה אפי' הכי אינה עוברת אף הכא אע"פ דלא נטרפה אלא מאחר שהקדישה לא קרבה: **ההיא נמי איצטריך.** כל אשר יעבר ואיצטריכו תלתיהו דאי ממשקה ישראל לחוד הוה אמינא **הני מילי דלא היתה** לו **שעת הכושר** דומיא דערלה וכלאי הכרם וההיכי דמי כגון שנולדה **טרפה ממעי אימה** ההיא אסורה דלא הייתה לה שעת הכושר אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר דיצא' כו': **אימא תשתרי.** להכי כתיב מן הבקר דלא ג' אייתר ליה כל אשר יעבר [אלא] להיכא דהקדישה ואח"כ נטרפה דלא קרבה: **ל"א** אי אמרת בשלמא שרי לישראל באכילה מוקצה ונעבד היינו דצריך קרא מן הבקר ומן הצאן למעוטינהו לגבוה אע"ג דשרו לישראל אלא אי אמרת כו'. (והיינו) כלישנא קמא אלא דבהאי לישנא מפורש טפי: **ל"א צריכא דשקלא אגרא חדא ויהב לה מאה.** סלקא דעתך אמינא אידך מתנה יהבינהו ניהלה ונישתרי: קמ"ל דאסירי **דכולהו מכח אתנן אתו.**

דלשום עבירה יהבינהו לה: **ל"א** הכי דמי אי דהוי כו'. מפרש כלישנא קמא: אלא הכי קתני נתן לה סתם אתננה מותר דאיכא למימר לשום מתנה יהב לה:

ח) שוי ל"ל שלא הוקדשו לכלי שרת וכלי אשירה מכלי אשירה היו. ב) שוי ל"ל דאפ"ה אסור ואייתר ליה.

מאה וקמ"ל [מד] **וכולהו** אתנן ניתנו **ולא מתנה** הס"ד. ומה"ד **חדא אתפיסה** שמתפסת אותו [מה] **דכולהו** אתו בחד רש"ק נ"ל דבחד מתפסת. [מו] יעי"ש מ"ז, [מז] עד שיעבוד בו ואי כלישנא קמא הוה ליה למתני אין מוקלה אסור עד כו' וכ"ה ברש"י. (צי"ש) [מח] מה"ד **באתה** מהבל [מט] ל"ל רובע ורגבע מוקלה ונעבד מלריך תרי קראי חד לבהמת חולין וחד לבהמת קדשים ומשכחת לה בקדשים קלים ומ"ש [נ] בחד ל"ק, [נא] עיין רש"ק, [נב] **דאסור** כהאי גוונא דה"ל אמרי' בטרפה דממשקה ישראל [מא] **ומכאן ומכאן** וכו'. וז"ל הגליון מא"י ומבבל וזכותא דא"י... ר' חנינא וכו' א"כ לא ידע לשנויי שמעתא, ע"כ הרי"ז בגליון:

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ד:
כט ב מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל' י:
ל ג מיי' פ"ו מהל' בכורות הל' יד:
לא ד מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' מ:
לב ה מיי' שם הל' י:
לג ו ז ח מיי' שם הלכה יא:

תורה אור השלם

1. צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
2. וְשָׁה אֶחָת מִן הַצֹּאן מִן הַמֻּאָתַיִם מִמִּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעֹלָה וּלְשְׁלָמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל מה טו
3. וְקָל מַעֲשַׂר בָּקָר וְצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֵּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְיָ: ויקרא כז לב

מוסף רש"י

ממשקה ישראל. מקרא הוא בספר יחזקאל אם אחד מן הלאן מן המאתים ממשקה ישראל, ולענין קרבנות ונסכיהם כתיב (חולין צ:) **מן המותר לישראל.** ה.). כשהוא אומר מן הבקר למטה. דאם עולה קרבנו מן הבקר בקרא דלעיל דכשהוא מן הבהמה להוליא הכרוב והגרגרא, מן הבקר להוליא הנעבד ומן הלאן להוליא את המוקלה, כשהוא אומר מן הבקר למטה כו' (שם ה:). **פרט לטרפה שאינה עוברת.** כגון שנשברו רגליה מן הארכובה ולמעלה ולא מצי למיזל (בכורות נח: וכנו"ר חולין קכו.) ומיהו ליף שאר טרפות (שם) אי: משום דאין לה חיות לא חשיב לה עוברת, שאינה עוברת בבריאות, והאי קרא כתיב במעשר וגמרינן שאר מיניה בנ"ש, נאמר כאן מתחת אמו ונאמר להלן מתחת השבט כו' בפ"ש דבכורות (נז. מנחות ה.). **נתן לה ולא בא עליה כו'.** מפרש ואזיל (ע"ז סב:). **אלא הכי קתני נתן לה.** ולא בא עליה עכשיו אלא נתן לה לאחר זמן, אי בא עליה אלא נתן לה עכשיו אלא לאחר זמן (שם). **וליחול עליה אתנן למפרע.** שהרי מתחלה על מנת ביאה נתנו לה (שם סג.).

שינויי נוסחאות

א) שרת וכלי אשירה ועצי (ש"מ) ב) לי. תיבת במועדו נמחק (ש"מ) ג) אלא מעתה אייתי אימרא (יעב"ץ) ד) תיבת במועדו נמחק (ש"מ) ה) ואיזהו אדון אחר (ש"מ) ו) שיעבדו בו. ל"א אלא עד שיעשה בו מעשה (ש"מ) ז) כהא אמר ר' יוחנן. ל"ל בכוב ס"א באתה והוא סב מכסה, כן כתוב בגליון הר"ז ל. וכמ"י אחר בא"מ. ס"א דבהאתה (ש"מ) ח) אבא. לבאתה קא פליגיתו את ועולא א"ל לא פרושי הוא מפרישנא טעמא דעולא לא מסירה גריידתא אמר עולא אלא עד שיאכילוהו (והבאר נמחק) כרשיני (ש"מ) ט) דשפי ל"ל דספי כמנ"ך (יעב"ץ) י) ידע באתה לשנויי. תיבת בהא נמחק (ש"מ) יא) דסליק מהתם. ס"א הכא (ש"מ) יב) ידע דוכתא דאלן ישראל גרמה ליה אמר רב נחמן בר יצחק באתה מיכן (ש"מ) יג) דתני. ס"א תני (ש"מ) יד) לה והוא אמר (ש"מ) טו) קמיה למעטינהו (ש"מ) טו) דתניא מן הבקר להוציא את הנעבד או אינו אלא להוציא את הטריפה כשהוא (ש"מ) יז) אימא תישתרי לגבוה קמ"ל. עיי' גי' אחרת בהשמטות שבסוף המסכת (ש"מ) יח) לזונה הילך עלה (ש"מ) יט) ל"ל הא ליך ס"א במשנה שבמשניות. כ) נתכיון הילך עלה (ש"מ) כא) רש"ק מ"ז [טעמו של הרש"ק דמוקק תיבת מאיר ולאי הוא משום דבסוגיא לקמן ל. אימא ס"ה מ"ע דרבי וכו' וכן במשנה שבמשניות אמנם דע דבתוס' ב"ק ע: קל"ר אתנן כו' דעמיקו משנה דהכא רבי מאיר אומר אינו אתנן וכרור אלפני תום' היה הגרסא לקמן ל. אי"ה מ"ע דר"מ וכו') כב) וכמ"י אחר מחק תבת מאיר (ש"מ) כג) דשקלה באגרא מאה (ש"מ) כד) חד ומה לי תרי ומה לי מאה ל"ל דשקלה באגרא (ש"מ) כה) קאתו. ל"ל אי דהוה אגרא מאה פשיטא דכלן אסורין לא נריכא לאתי אגרא מדא ויסב לה חד ואתפיסה מן קדמאה והדר מסדר לה עד מאה דמהו דתימא כיון דאתפיסה לה מן קדמאה הלין דקא מסדר לה מתנה ניתנו קמ"ל דכאי מרבה כאתננה הוא (ש"מ) כו) לה אתננה מותר מאי איכא לה דהיב לה מידי אלא (ש"מ) כז) למפרע. ל"ל אמאי מותר מיגלי מילתא למפרע דכי בא עליה ויהיב לה דמעיקרא אתנן הוא אמר ל"ל כו' (ש"מ) כח) ואם האשירה אשר עליו (ש"מ) כט) ל"ל לצורך (צי"ש) ל) קאמינא מנין למוקלה (ש"מ) לא) מיהו שום דבר נמחק (ש"מ) לב) למיתני הכי. תיבת אלא נמחק (ש"מ) לג) ליה. הס"ד ומה"ד אי לאו דסליק מהתם מבבל לארץ ישראל הס"ד. ומה"ד מבאן (ש"מ) לד) מן הבקר למטה דבקראי לעיל כתיב מן הבהמה מן הבקר ומן הלאן ולמטה כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר שאין ת"ל שאינו. (צי"ש) לה) שאין תלמוד לומר שאינו (ש"מ) לו) מה"ד איצטריך תרי (ש"מ) לז) שרי באכילה דהשתא לא נפקא ממשקה ישראל הס"ד. ומה"ד והא מהכא נפקא כלומר חד מהני קראי לא איצטריך למעוטי נטרף ואח"כ הקדיש דהמהכא נפקא מכל אשר יעבור פרט לטריפה הס"ד (ש"מ) לח) ולמעלה דאינה חיה (ש"מ) לט) גי' ל"ק ומהכא נפקא מ) נטרפה. דלא שמעינן לה מכל אשר יעבור תחת השבט ואי לא הוה כתיב אשר יעבור והוה כתיב מן הבקר דלמטה הוה מוקי לנטרפה ואח"כ הקדישה היכלך איצטריך כולהו (ש"מ) מא) דשקלה אגרא חדא דהוא לא התנה עמה אלא חד ונתן לה מאה וקמ"ל כו' ולא מתנה הס"ד ואח"כ ד"ש ליהוי כו'. ל"ק, מב) דשקלה חדא. תיבת תרי נמחק (ש"מ) מג) לה יתבין לה מאה וקמ"ל כו' ולא מתנה הס"ד ואח"כ ד"ש ליהוי כו'. ל"ק, מד) דשקלה אגרא חדא דהוא לא התנה עמה אלא חד ונתן לה מאה וקמ"ל כו' ולא מתנה הס"ד ואח"כ ד"ש ליהוי כו'. ל"ק, מה) דשקלה חדא. תיבת תרי נמחק (ש"מ) מו) לה אתננה מותר נתן לה ולא בא עליה אתננה קרית ליה ותו בא עליה ולא נתן לה. ולא בא עליה עכשיו אלא נתן לה לאחר זמן, אי בא עליה אלא נתן לה עכשיו אלא לאחר זמן (שם). **וליחול עליה אתנן למפרע.** שהרי מתחלה על מנת ביאה נתנו לה (שם סג.).

שיטה מקובצת

מנין למוקצה מן התורה. גלוין לתנא דבי ר"ש בעי לאשמועינן דאסור להקריב דס"ד דלא אסור להקריב עד שעבדו דכתיב משחתם בם ומיהו לרבנן נפקא מבן הנאן: **אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר.** גלוין תימה דבכל הנך פסולין דלעיל רובע ונרבע ואתנן ומחיר מצי למימר מגלן דמתסרי בהיתה להן שעת הכושר וצריך לומר דמאחר דגלי בטרפה ה"ה באינך. ר"ש ז"ל: **רש"י ד"ה שאינה עוברת וכו' מן הארכובה ולמעלה.** א"נ שאינה עוברת בבריאות תוס': **תוס' ד"ה מנין למוקצה וכו' וקצת קשה וכו'.** וז"ל הגיליון לתנא דבי ר' ישמעאל בעי לאשמועי' דאסי' להקריב דס"ד דלא מיתסר עד שעבדו דכתי' כי משחתם בהם מום בם מיהו לרבנן נפקא ממן הצאן ע"כ הר"י ז"ל בגיליון: **תוס' ד"ה באתה מכאן ומכאן וכו'.** וז"ל הגליון מא"י ומבבל וזכותא דא"י... ר' חנינא וכו' א"כ לא ידע לשנויי שמעתא, ע"כ הרי"ז בגליון: